

22 maj 2023

Förbundet för Ekoparken genomför flera projekt som gynnar den biologiska mångfalden i Nationalstadsparken

Nu när biologiska mångfaldens dag genomförs 22 maj så är flera konkreta åtgärder aktuella under 2023 i Kungliga Nationalstadsparken. FN instiftade Biologiska mångfaldens dag 1993. Förbundet för Ekoparken genomför åtgärder på Norra Djurgården, i Frösundaviksområdet och i norra delen av Brunnsviken.

Pollinerarvänlig park i Kungliga Nationalstadsparken är ett projekt som med ekonomiskt bidrag från Nationalstadsparkens utvecklingsanslag genomför åtgärder som gynnar pollinerare i Nationalstadsparken. De anslag som Länsstyrelsen hanterar är en kompensation för tidigare intrång i Bellevueparken i samband med byggandet av Norra Länken. Pengarna är till för förbättringsåtgärder i Nationalstadsparken.

Flera av pollineraråtgärderna kan genomföras tack vare dryckesföretaget **innocent** sponsring genom kampanjen **'den stora växtfesten'** som syftar till att återställa naturen. Innocent tillverkar juicer och smoothies med hållbarhet i fokus.

Pollinerande insekter minskar i antal i många miljöer. Så även i Kungliga Nationalstadsparken. I Nationalstadsparken finns det ytor som utvecklas för att de ska ge bättre förutsättningar för pollinerande insekter. Syftet med projektet är att välja ut områden och göra åtgärder där miljöer för en rik flora och fauna skapas samtidigt som förbättringar av den kulturhistoriska miljön kan göras. De åtgärder som gynnar pollinerare gör också att området blir mer attraktivt för besökare i området. Information om pollinerare och biologisk mångfald till besökare är en viktig del av arbetet.

Ekologiska landskapssamband beskriver landskapets innehåll och kvalitet och ligger till grund för val av platser och åtgärder inom pollinerarprojektet

För att en artgrupp, tex pollinerare, ska ha bra förutsättningar för att finnas med ett livskraftigt antal inom ett område kan en beskrivning av platsens kvaliteter för artgruppen göras med tanke på landskapets innehåll, både kvaliteter och brister. Alla arter behöver goda förutsättningar att hitta mat och boplatser och de måste kunna förflytta sig i landskapet. Om det inte finns bra tillgång till mat har landskapet brister. Om det bara finns mat men inga boplatser så finns det också brister i landskapet. Om maten och boplatserna ligger för långt från varandra eller avskilda från varandra genom barriärer så fungerar det inte heller. Nationalstadsparkens pollinerarprojekt genomför att antal olika åtgärder för att förbättra för pollinerande insekter. Åtgärderna ska ge bättre tillgång till mat, boplatser och spridning.

För att förbättra tillgången på mat har nektarrika ytor skapats genom att anlägga nektaråkrar, nektarrika buskplanteringar och utvecklat gräsytor till mer artrik ängsmark. Det är åtgärder som ger bättre födotillgång i landskapet.

För många pollinerare är det också brist på bostäder. Genom att spara eller placera ut död ved som grova trädstammar, grova grenar eller högar av smalare grenar så blir naturen mer innehållsrik och det är lättare att hitta en bra boplat. Olika arter har olika önskemål på boplatserna så det är bra att skapa variation av material och läge. Många arter bygger

också sina bon i marken och för dom är sand en viktig miljö. Genom att skapa sandblottor i naturliga sandslänter eller genom att lägga ut sandhögar i soliga och torra lägen så kan vi skapa bättre möjligheter för de markbyggande arterna.

Om maten och boplatserna ligger för långt från varandra eller om det finns brister i transportmöjligheterna mellan platserna så fungerar landskapet sämre för arterna. Det är därför viktigt att det finns fungerande stråk som innehåller både mat och boplatser. Om avstånden blir för långa eller innehållet utmed transportsträckan inte är tillräckligt bra så fungerar landskapet sämre.

Information om några av åtgärderna som Förbundet för Ekoparken driver inom ”Pollinerarvänlig park i Kungliga Nationalstadsparken”

Läs mer om projekten i pollinerarvänlig park:

1. Nektarytor Bergiusdalen
2. Nektarytor Frösundavik
3. Flytande öar för pollinatörer
4. Varghalsens odlingsförening

1. Nektarytor Bergiusdalen

Åtgärder som gynnar fjärilar och vilda bin

Pollinerarvänlig park i Kungliga Nationalstadsparken är ett projekt som med ekonomiskt bidrag från Nationalstadsparkens utvecklingsanslag genomför åtgärder som gynnar pollinerare i Bergiusdalen.

Pollinerande insekter minskar i antal i många miljöer. Så även i Kungliga Nationalstadsparken. I Bergiusdalen finns det ytor som kan utvecklas för att de ska ge bättre förutsättningar för pollinerande insekter. Syftet med projektet är att välja ut områden där miljöer för en rik flora och fauna kan skapas samtidigt som förbättringar av den kulturhistoriska miljön kan göras. De åtgärder som gynnar pollinerare gör också att området blir mer attraktivt för besökare i området. Information om pollinerare och biologisk mångfald till besökare är en viktig del av arbetet.

I Bergiusdalen skapar vi under 2022 och 2023

- Nektarrika ytor som nektaråker, blomsteräng och nektarrika buskar
- Boplatser för pollinerare i död ved och sandbäddar
- Ett nytt koloniodlingsområde med inriktning på att gynna biologisk mångfald

Nektaråker

De ytor som ska bli nektaråkrar bearbetas och sås med en fröblandning som skapar ett stort antal nektarrika örter med en sammansättning som gör att blomningen pågår under en lång period.

Blomsteräng

Genom att välja ut platser där marken är mer torr och näringsfattig finns det goda förutsättningar att ersätta gräsklippning med slätter som utvecklar en mer blomrik gräsyta. Insådd och plantering av ängsarter kommer att göras för att snabbare få en blomrik äng.

Nektarrika buskar Nektarrika buskar ger också möjligheter till nektarrika blommor under en lång blomningsperiod. Urvalet av arter anpassas till platsen ljusförhållanden, markens fuktighet och markens näringsinnehåll. Arturvalet knyts också till områdets historiska markanvändning.

Boplatser

Torra trädstammar, grövre grenar och sandbäddar läggs upp i soliga lägen. Många pollinerare bygger bon i håll i trädstammar eller i sandmark.

Förbundet för Ekoparken är projektledare och driver pollinerarprojektet. **Kungliga Djurgårdens förvaltning** och **Stockholm stad** är markägare och deltar aktivt till att nektarytor skapa

2. Nektarytor Frösundavik

Åtgärder som gynnar fjärilar och vilda bin

Pollinerarvänlig park i Kungliga Nationalstadsparken är ett projekt som med ekonomiskt bidrag från Nationalstadsparkens utvecklingsanslag genomför åtgärder som gynnar pollinerare i Frösundaviksområdet.

Pollinerande insekter minskar i antal i många miljöer. Så även i Kungliga Nationalstadsparken. I Frösundaviksområdet finns det ytor som utvecklas för att de ska ge bättre förutsättningar för pollinerande insekter. Syftet med projektet är att välja ut områden där miljöer för en rik flora och fauna kan skapas samtidigt som förbättringar av den kulturhistoriska miljön kan göras. De åtgärder som gynnar pollinerare gör också att området blir mer attraktivt för besökare i området. Information om pollinerare och biologisk mångfald till besökare är en viktig del av arbetet.

I Frösundavik skapar vi under 2022 och 2023

- Nektarrika ytor som nektaråker, blomsteräng och nektarrika buskar
- Boplatser för pollinerare i död ved och sandbäddar

Nektaråker

De ytor som ska bli nektaråkrar bearbetas och sås med en fröblandning som skapar ett stort antal nektarrika örter med en sammansättning som gör att blomningen pågår under en lång period.

Blomsteräng

Genom att välja ut platser där marken är mer torr och näringsfattig finns det goda förutsättningar att ersätta gräsklippning med slätter som utvecklar en mer blomrik gräsyta. Insådd och plantering av ängsarter kommer att göras för att snabbare få en blomrik äng.

Nektarrika buskar Nektarrika buskar ger också möjligheter till nektarrika blommor under en lång blomningsperiod. Urvalet av arter anpassas till platsen ljusförhållanden, markens fuktighet och markens näringsinnehåll. Arturvalet knyts också till områdets historiska markanvändning.

Boplatser

Torra trädstammar, grövre grenar och sandbäddar läggs upp i soliga lägen. Många pollinerare bygger bon i hål i trädstammar eller i sandmark-

Förbundet för Ekoparken är projektledare och driver pollinerarprojektet. **Fastighets AB Solna Haga** är markägare och deltar aktivt till att nektarytor skapas. Pollineraråtgärderna kan

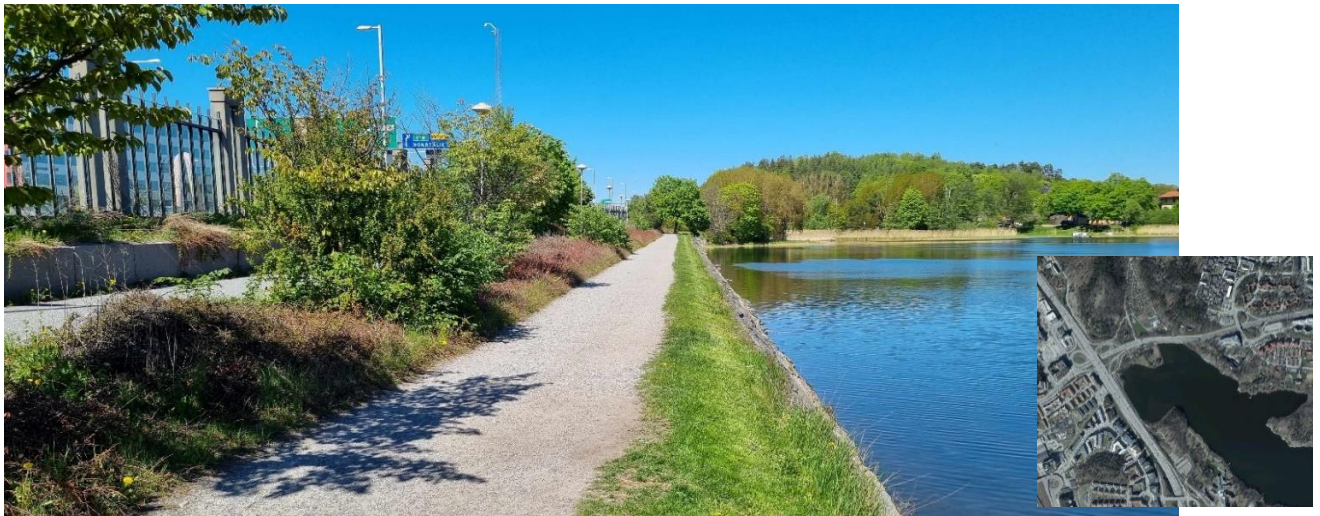
genomföras tack vare dryckesföretaget **innocent** generösa sponsring genom kampanjen 'den stora växtfesten' som syftar till att återställa naturen. Innocent tillverkar juicer och smoothies med hållbarhet i fokus.

3. Flytande öar för pollinatörer

Information om flytande öar för fjärilar och vilda bin i norra delen av Brunnsviken

Förbundet för Ekoparken genomför ett projekt för att stärka den biologiska mångfalden i nordvästra delen av Brunnsviken. Området ansluter till de pollineraråtgärder som görs inom Frösundaviksområdet inom projektet Pollinerarvänlig Nationalstadspark med bidrag från länsstyrelsens anslag för utveckling av Nationalstadsparken. Huvudfinansieringen av de flytande öarna sker genom sponsring. De flytande våtmarkerna kommer att stärka förutsättningarna för biologisk mångfald och spridningssambanden inom Nationalstadsparken.

Aktuell strandsträcka cirka 200 meter med stensatt strandlinje, grässlänt, gångväg, buskslänt, cykelbana, buskar och bullerskärm i glas mot E4an. Den mest vegetationsfria delen är cirka 160 meter och det är på denna sträcka som flytande blomrika öar placeras. Vattendjup vid flytande öarna är cirka 2-3 meter.

Aktuellt vattenområde utmed stranden ligger inom detaljplan 0428/1965 inom fastigheten Ulriksdal 2:3 som ägs av Statens fastighetsverk.

Medverkande i projektet flytande blomrika öar för pollinerare

Förbundet för Ekoparken

Förbundet för Ekoparken planerar och genomför projektet i samarbete med berörda parter. Växter och sjösättning av flytande öarna upphandlas av entreprenör med lång erfarenhet av flytande våtmarker.

Kontaktperson: Rikard Dahlén, projektledare FFE, rikard.dahlen@outlook.com, 073-3305215

Märtha Angert Lilliestråle, bitr projektledare, martha.a.lilliestrale@gmail.com, Tel: 070-5561402

Statens fastighetsverk

Statens fastighetsverk är markägare av fastigheten där vattenområdet ingår Ulriksdal 2:3. SFV är positiva till att projektet genomförs och avtal tecknas för genomförandet.

Dryckesföretaget innocent

Pollineraråtgärderna kan genomföras tack vare dryckesföretaget **innocent** generösa sponsring genom kampanjen '**den stora växtfesten**' som syftar till att återställa naturen. Innocent tillverkar juicer och smoothies med hållbarhet i fokus.

Solna stad, parkdrift

Solna stad ska under 2023 genomföra ett LONA-projekt för att öka blomrikedomen på landsidan av strandlinjen. De flytande öarna ska komplettera de åtgärder Solna stad gör på land.

Bakgrund

I inre delen av Brunnsviken finns en strandsträcka med avsaknad/lite vegetation utmed stranden. Sträckan ligger mellan Hagaparkens norra del och södra delen av Ulriksdals slottspark. E4an och Bergshamraleden är starka barriär för spridning av insekter. En av de smalaste gröna passagerna utmed E4an är sträckan på cirka 200 meter på E4ans östra sida i stranden mot Brunnsviken. Strandlinjen består här av en stenslänt och i princip avsaknad av växter i strandzonen. Mellan gångvägen utmed stranden och bullerskärmar utmed E4ans östra sida finns en smal gräsremsa med vissa buskar och mindre träd. I strandzonen saknas naturlig strand för etablering av blommande växter. Flytande öar i strandnära läge med rik blomning skapar förutsättningar för bättre spridningsmöjligheter för flygande insekter.

De flytande öarna är en vidareutveckling av det pollinerarprojekt som Förbundet för Ekoparken driver sedan några år inom Nationalstadsparken med ekonomiskt bidrag från Länsstyrelsens utvecklingsanslag för Nationalstadsparken.

Sammanfattning syfte och mål med flytande blomrika öar för pollinerare

Syftet med projektet är att förbättra miljön för pollinerare och skapa bättre spridnings samband nord-sydligt inom Nationalstadsparken mellan Hagaparken och Ulriksdal för pollinerare och andra insekter. Tre öar i storlek 8-10 kvadratmeter placeras utanför den stensatta stranden som länge saknar blommande strandväxter.

- Blommande nektarrika ytor för pollinerarnas **födösök** på flytande öar i norra delen av Brunnsviken.
- Gröna flytande miljöer för att minska barriäreffekten och stärka **ekologiska landskapssamband** där grönskan idag är bristfällig. De flygande pollinerarna får nu ett grönare stråk utmed stranden så att de lättare kan sprida sig i landskapet.
- De flytande öarna kommer också bidra till **rening** av Brunnsvikens vatten.
- Det publika läget gör att **informationsspridning** är en viktig del i projektet.
- Öarna förankras med tyngd på botten med godkänd metod.

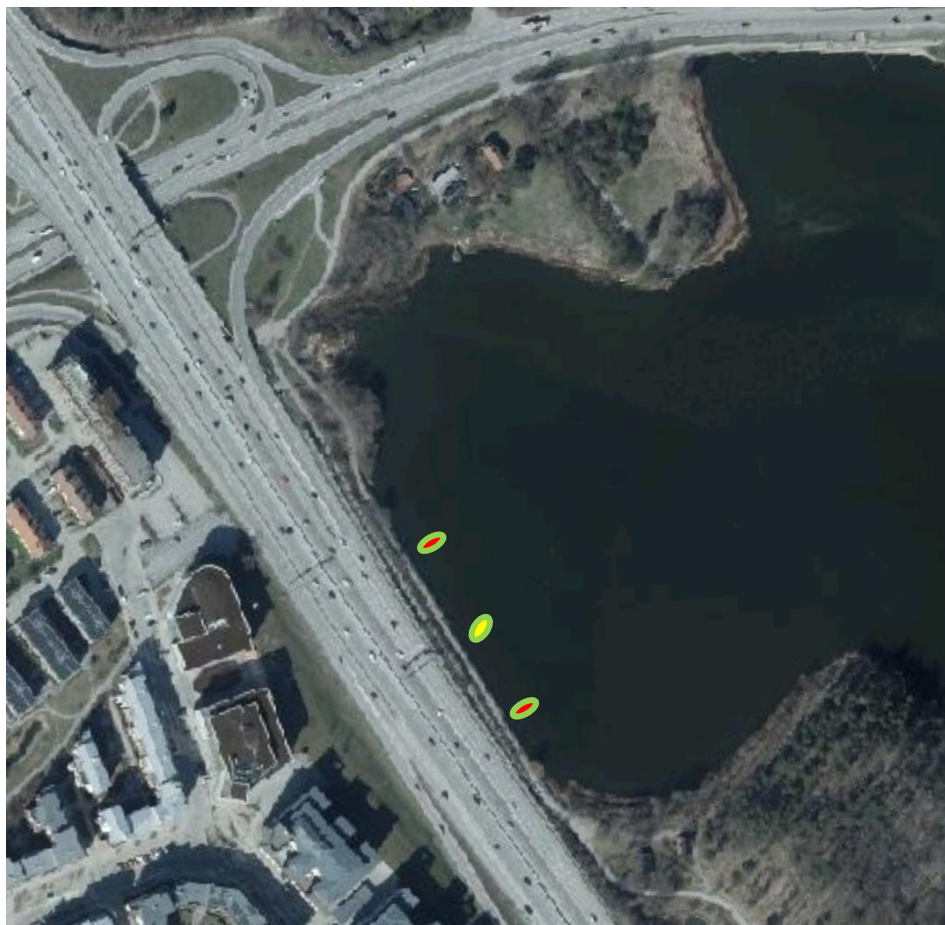
Ekologiska landskapssamband beskriver landskapets innehåll och kvalitet

För att en artgrupp, tex pollinerare, ska ha bra förutsättningar för att finnas med ett livskraftigt antal inom ett område kan en beskrivning av platsens kvaliteter för artgruppen göras med tanke på landskapets innehåll, både kvaliteter och brister. Alla arter behöver goda förutsättningar att hitta mat och boplatser och de måste kunna förflytta sig i landskapet. Om det inte finns bra tillgång till mat har landskapet brister. Om det bara finns mat men inga boplatser så finns det också brister i landskapet. Om maten och boplatserna ligger för långt från varandra eller avskilda från varandra genom barriärer så fungerar det inte heller. Nationalstadsparkens pollinerarprojekt genomför att antal olika åtgärder för att förbättra för pollinerande insekter. Åtgärderna ska ge bättre tillgång till mat, boplatser och spridning.

För att förbättra tillgången på mat har nektarrika ytor skapats genom att anlägga nektaråkrar, nektarrika buskplanteringar och utvecklat gräsytor till mer artrik ängsmark. Det är åtgärder som ger bättre födotillgång i landskapet.

För många pollinerare är det också brist på bostäder. Genom att spara eller placera ut död ved som grova trädstammar, grova grenar eller högar av smalare grenar så blir naturen mer innehållsrik och det är lättare att hitta en bra boplatser. Olika arter har olika önskemål på boplatserna så det är bra att skapa variation av material och läge. Många arter bygger också sina bon i marken och för dem är sand en viktig miljö. Genom att skapa sandblottor i naturliga sandlänter eller genom att lägga ut sandhögar i soliga och torra lägen så kan vi skapa bättre möjligheter för de markbyggande arterna.

Om maten och boplatserna ligger för långt från varandra eller om det finns brister i transportmöjligheterna mellan platserna så fungerar landskapet sämre för arterna. Det är därför viktigt att det finns fungerande stråk som innehåller både mat och boplatser. Om avstånden blir för långa eller innehållet utmed transportsträckan inte är tillräckligt bra så fungerar de sämre. Ett av huvudmotiven till de blommande flytande öarna i Brunnsviken är just att transportsträckan mellan Hagaparken i söder och Ulriksdal i norr ska blir mer attraktiv och därmed användas av fler pollinerare.

Läge för flytande öar (antal 3 och exakt placering avgörs senare). Cirka 40 meter mellan öarna.

Tidplan och genomförande

Tisdag 16 maj levererades de flytande öarna för montering av växter och sjösättning. De tre öarna kommer under första tiden, cirka en månad, ligga tillsammans på tillfällig plats för etableringskontroll av de planterade växterna och för att Förbundet för Ekoparken tillsammans med insektsexperter ska bedöma bästa placering utmed stranden. Under juni kommer de att placeras på de detaljplanerade lägena. De flytande öarna kommer ha löpande tillsyn.

Sammansättning av växtarter på öarna

Den flytande våtmarken är baserad på en strandmatta med växter som har extra lång rotgardin och hjälper till med att binda sediment och hjälper med att rena vatten. Extra växter har planterats in som ger mer blommande öar. Arter som gynnar pollinerare är **kabbleka**, **knölsyska**, **fackelblomster**, **gul svärdsilja**, **älmgräs** och **blomvass**. De blommande växterna kombineras med lite mer högvuxna och tåliga växter som bredkaveldun, smalkaveldun, säv, starr och bladvass. Genom att kombinera lite tåligare växter med blommande växter får öarna en bra struktur som är både blomrik och tålig. En del fåglar kommer säkert tycka att öarna är bra även för dem.

Produktbeskrivning flytande öar

Flytande våtmark ger en varierad livsmiljö samtidigt som rotstrukturen renar vatten genom sedimentation, mikrobiell nedbrytning och växtupptag av näringsämnen i vattnet. De flytande våtmarkerna består av en armerad slingnätstomme där en vegeterad strandmatta placeras på ovansidan. Systemet har en konstruktion med lång livslängd avseende flytkraft, form och funktion. Den flytande modulen kan kopplas samman till större enheter och hålls på plats med en bottenförankring. Val av växtsammansättning görs utifrån den miljö som våtmarken placeras i och den huvudfunktion öarna ska ha. Veg Tech är leverantör av de flytande våtmarkerna.

Foto: Rikard Dahlén. Flytande våtmark, moduler 2 kvm kopplas ihop till enheter på mellan 8-10 kvm.

Foto: Rikard Dahlén. Tre flytande öar på 8 – 10 kvadratmeter styck. Öarna ska under juni placeras ut på lämpliga avstånd från varandra för att öka spridningsmöjligheterna efter den stensatta stranden i norra delen av Brunnsviken.

4.Varghalsens odlingsområde

”FRAMTIDENS KOLONIOMRÅDE I BERGIUSDALEN”

Området är en gräsyta belägen längs Bergiusvägen nedanför studentområdet Lappkärrsberget. Området är ca 260 meter långt och ca 30 meter, ungefär 8000 kvm. Det är med sin stora fria markyta mot söder och sin lättillgänglighet en utmärkt plats för ett koloniområde. Den kraftledning som går i luften över koloniområdet ska tas ned. Den nya markkabeln har redan grävts ned utmed Bergiusvägen.

Det nya koloniområdet har blivit möjligt tack vare att Förbundet för Ekoparken har sökt och från Länsstyrelsen beviljats bidrag från Nationalstadsparkens utvecklingsanslag. De anslag som Länsstyrelsen hanterar är en kompensation för tidigare intrång i Bellevueparken i samband med byggandet av Norra Länken. Pengarna är till för förbättringsåtgärder i Nationalstadsparken.

Koloniträdgårdar är bra för den biologiska mångfalden. Man har vid forskning sett att även vid områden där det finns mycket grönska så dras ännu mer av våra pollinerare till området om det finns ett koloniområde där. Ett koloniområde ligger helt i linje med de tankar Riksdagen en gång uttryckte när det gjorde området till Nationalstadspark. Genomförandet är ett samverkansprojekt mellan Förbundet för Ekoparken, Kungliga Djurgårdens förvaltning, Stockholms Stad, Vetenskapens hus och Koloniträdgårdsförbundet.

Kort beskrivning av det blivande koloniområdet

Området delas upp i två delar med ett allmänt publikt område i mitten av det långsträckt område. De två delarna med odlingslotter förbinds med en mittgång genom hela områdets längd. Mittgången passerar också genom det publika området. Odlingsytorna på båda sidorna av mittgången delas i sin tur in i odlingskvarter med fyra lotter med tvärgångar mellan dem. Totalt ca 75 lotter när allt är färdigbyggt. Varje odlingslott får då en storlek på ca 80 kvm med rätt att bygga en liten pergola med tak. Totalt 62 lotter i en första etapp. När kraftledningsstolparna rivs och marken runt stolpen är återställd kan den publika delen byggas samt utöka området med cirka 15-lotter.

För att få en variation på storleken av odlingslotterna kan dessa lotter på ca 80 kvm delas in i mindre odlingslotter eller delas på andra sätt. På så sätt skapas bra förutsättningar för personer med olika stort engagemang för odling. För äldre, studenter eller de som bara vill ha en lite plats på att odla snittblommor och några morötter.

Odlingsområdet kommer att ha inriktning på att gynna pollinerare och biologisk mångfald, både genom odling och information.

Tidplan

Odlingsföreningen bildades 12 maj och första mötet med odlarna hölls den 15 maj. Odlingslotterna ska nu fördelas och lotterna ska kunna börja användas i slutet av maj. Odlingsföreningen har tagit sitt namn efter platsens namn som finns på äldre kartor – Varghalsen.

